บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โทร. 2826534-8 ต่อ 133

ที่ กษ 0406/3024 วันที่ 6 มีนาคม 2534

เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับรายละเอียดทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อนน้อยกว่าบัญชีคุมยอด

เรียน หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สงขลา

ตามหนังสือที่ กษ 04 สข/1106 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2534 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สงขลา หารือวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับทุนเรือนหุ้น กรณีที่รายละเอียดทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อนน้อยกว่าบัญชีคุมยอด ซึ่งไม่เคยกำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีไว้ มีเพียงแนวทางที่ให้ผู้สอบบัญชีรายงานไว้ในรายงานการสอบบัญชีแบบยาวเท่านั้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีรายละเอียดทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อนน้อยกว่าบัญชีคุมยอด ให้ปรับปรุงบัญชีโดยลดยอดบัญชีทุนเรือนหุ้น แล้วตั้งบัญชีทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อนไว้ก่อนชั่วระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นหากสหกรณ์ค้นหาข้อผิดพลาดไม่พบจึงให้นำเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาอนุมัติให้โอนไปบัญชีเงินสำรองในภายหลัง ทั้งนี้การแสดงรายการในงบดุลให้แสดงรายการทุนเรือนหุ้นคลาดเคลื่อนไว้ภายใต้หัวข้อหนี้สินอื่น เนื่องจากถือเป็นภาระผูกพันของสหกรณ์ที่จะต้องจ่ายคืนค่าหุ้นหากมีเจ้าของหุ้นมาทวงถาม

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

(ลงชื่อ) **อนันต์ ชำนาญกิจ**

(นายอนันต์ ชำนาญกิจ)

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สงขลา โทร. 074-312178

ที่ กษ 04 สข/106 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2534

เรื่อง ขอหารือวิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับทุนเรือนหุ้น

เรียน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

จากการที่สหกรณ์จัดทำรายละเอียดประกอบงบการเงินในแต่ละปีเพื่อเตรียมให้ผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบบัญชีเป็นประจำปี สหกรณ์มักจะพบข้อคลาดเคลื่อนเมื่อนำรายละเอียดไปเปรียบเทียบกับบัญชีคุมยอด อาทิเช่น รายละเอียดทุนเรือนหุ้นมากกว่าบัญชีคุมยอด หรือ รายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอด เป็นต้น

กรณีรายละเอียดทุนเรือนหุ้นมากกว่าบัญชีคุมยอด นั่นหมายความว่า ทรัพย์สินของสหกรณ์จะขาดจำนวนที่มากกว่าบัญชีคุมยอด กรณีนี้จะเกิดผลเสียหายแก่สหกรณ์ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้ว เห็นควรกำหนดมาตรการให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่หรือผู้จัดการชดใช้ให้แก่สหกรณ์แล้วแต่กรณี ตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ที่ กส 1209/ว.9 ลงวันที่ 23 มกราคม 2522 เรื่องกำหนดความรับผิดชอบเกี่ยวกับยอดลูกหนี้และเงินทุนเรือนหุ้นรายของบุคคลของสหกรณ์ออมทรัพย์คลาดเคลื่อน

ส่วนกรณีรายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอด นั่นหมายความว่า ทรัพย์สินของสหกรณ์จะเพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนที่น้อยกว่าบัญชีคุมยอด แต่ก็ถือว่าเป็นข้อผิดพลาดทางบัญชี ซึ่งเกิดจากการจัดทำระเบียบและบัญชีไม่เป็นปัจจุบันและไม่มีการตรวจสอบโดยสม่ำเสมอ เมื่อมีข้อคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นแล้ว ก็มีวิธีการแก้ไขโดยวิธีเดียวเท่านั้น คือ ให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบค้นหาให้พบโดยเร็ว ซึ่งเป็นวิธีการที่กว้างไม่มีขอบเขตและระยะเวลาที่แน่ชัดแน่นอน อันจะส่งผลในทางปฏิบัติของสหกรณ์ในกรณีรายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอด ดังต่อไปนี้

1. ยอดคลาดเคลื่อนเป็นจำนวนน้อย ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการตรวจสอบค้นหา
2. เป็นยอดคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในหลายปีก่อน ซึ่งไม่สามารถจะค้นหาได้พบ เนื่องจากหลักฐานประกอบการลงบัญชีบางอย่างได้สูญหายไป
3. ยอดคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นในสหกรณ์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนสมาชิกมาก ยากแก่การค้นหาและต้องใช้เวลาตรวจสอบค้นหาเป็นแรมเดือน
4. ยอดคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในปีก่อน ๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข จะปรากฏเป็นข้อสังเกตในรายงานการสอบบัญชีสหกรณ์ และข้อสังเกตจากนายทะเบียนสหกรณ์เป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้บริหารงานสหกรณ์ เนื่องจากผู้บริหารในชุดปัจจุบันมิได้บริหารงานบกพร่อง

5. ยอดคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในปีก่อน ๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมจะก่อให้เกิดความรำคาญแก่สหกรณ์ โดยเฉพาะพนักงานบัญชี เป็นการจี้จุดบกพร่องในอดีตไม่อาจลบเลือนได้นอกจากต้องค้นหาให้พบ

6. ยอดคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในปีก่อน ๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขนั้น หากระหว่างปีสหกรณ์จัดทำทะเบียนและบัญชีไม่เป็นปัจจุบันพร้อมทั้งขาดการตรวจสอบ เป็นผลให้ระหว่างปีเกิดรายละเอียดทุนเรือนหุ้นมากกว่าบัญชีคุมยอด ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์จะฉวยโอกาสนำส่วนที่มากกว่ามี่เกิดขึ้นระหว่างปีไปหักลบกับส่วนที่น้อย กว่าบัญชีคุมยอดที่เกิดขึ้นในปีก่อนๆ ตัวอย่างเช่นสหกรณ์มีรายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอด 3,000 บาท ซึ่งเกิดขึ้นในปีก่อน ๆ ในปีปัจจุบันสหกรณ์มีข้อบกพร่องทางบัญชีและขาดการตรวจสอบภายในโดยสม่ำเสมอเป็นผลให้จัดทำรายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอดในวันสิ้นปีคงเหลือ 200.00 บาท ซึ่งส่วนที่น้อยกว่าบัญชีคุมยอด 2,800.00 บาท นั้นได้หายไปเนื่องจากเกิดข้อบกพร่องทางบัญชีซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบค้นหายอดคลาดเคลื่อนในปีก่อน ๆ พบยอดคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นระหว่างปี ในลักษณะรายละเอียดมากกว่าบัญชีคุมยอด 2,800.00 บาท กรณีนี้หากค้นหาไม่พบเจ้าหน้าที่หรือผู้จัดการจะต้องรับผิดชอบชดใช้แล้วแต่กรณี ตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ดังกล่าวข้างต้น มิใช่ฉวยโอกาสนำส่วนที่มากกว่าไปหักลบส่วนที่น้อยกว่าบัญชีคุมยอด

7. ยอดคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในปีก่อน ๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่แหล่งเงินกู้ของสหกรณ์จะนำมาพิจารณาในการกำหนดวงเงินกู้หรือขยายวงเงินกู้ของสหกรณ์อีกด้วย

จากการศึกษาแนวทางอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ คำแนะนำกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ตามหนังสือที่ พก. 1201/ว. 5957 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2513 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจบัญชีสหกรณ์ ข้อ 5 ลูกหนี้คลาดเคลื่อน เช่น ยอดรวมลูกหนี้รายตัวต่ำกว่าบัญชีคุมยอด หรือลูกหนี้คลาดเคลื่อนส่วนที่ไม่สามารถตรวจค้นให้พบ ก็สามารถแก้ไขได้โดยขออนุมัติต่อที่ประชุมใหญ่ตัดเป็นหนี้สูญต่อไป หรือในสหกรณ์ออมทรัพย์ก็แก้ไขโดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่หรือผู้จัดการชดใช้แก่สหกรณ์แล้วแต่กรณี หรือกรณียอดรวมลูกหนี้รายตัวสูงกว่าบัญชีคุมยอด หรือสำรองหนี้คลาดเคลื่อนส่วนที่ไม่สามารถตรวจค้นให้พบก็สามารถแก้ไขให้หมดไปได้ โดยอนุมัติต่อที่ประชุมใหญ่โอนไปสมทบบัญชีสำรองหนี้สูญต่อไป

ฉะนั้นในกรณีรายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอด ก็น่าจะแก้ไขได้เพื่อขจัดปัญหาในทางปฏิบัติของสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น จึงขอหารือวิธีปฏิบัติทางบัญชีในกรณีรายละเอียดทุนเรืองหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอดพร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่อาจเป็นไปได้ มาเพื่อประกอบการพิจารณาดังนี้

กรณีสหกรณ์รายละเอียดทุนเรือนหุ้นน้อยกว่าบัญชีคุมยอดและไม่สามารถตรวจค้นให้พบข้อคลาดเคลื่อนในบัญชีทุนเรือนหุ้นรายบุคคลได้ เพื่อให้บัญชีทุนเรือนหุ้นรายบุคคลกับบัญชีคุมยอดตรงกันก็ขออนุมัติต่อที่ประชุมใหญ่หรือที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงผลต่างจากบัญชีคุมยอดไปบัญชีใดบัญชีหนึ่งที่เห็นสมควร ดังนี้

เดบิต บัญชีเรือนหุ้น

เครดิต บัญชีเงินสำรอง

สมทบเข้าเป็นเงินสำรอง

หรือ **เดบิต** บัญชีทุนเรือนหุ้น

เครดิต บัญชีรายการพิเศษ

ถือเป็นข้อผิดพลาดทางบัญชีที่เกิดขึ้นในปีก่อน

หรือ **เดบิต** บัญชีทุนเรือนหุ้น

เครดิต บัญชีรายได้อื่น ๆ

ถือเป็นรายได้ของสหกรณ์สำหรับยอดคลาดเคลื่อนจำนวนไม่มาก

หรือ **เดบิต** บัญชีทุนเรือนหุ้น

เครดิต บัญชีทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล

สมทบเข้าเป็นทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ) **คมชัย นิภากุล**

(นายคมชัย นิภากุล)

หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สงขลา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองวิชาการและแผนงาน โทร. 2814185

ที่ กษ 0406/5725 **วันที่** 1 พฤษภาคม 2541

เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสมาชิกชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด

เรียน หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงราย

ตามหนังสือที่ กษ 04 ชร/668 ลงวันที่ 8 กันยายน 2540 สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงราย หารือกรณีที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2539 ของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงรายจำกัด มีมติอนุมัติให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสหกรณ์สมาชิก ตามความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี นายทะเบียนสหกรณ์มิได้มอบอำนาจให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้พิจารณาดำเนินการแทนจึงได้หารือไปยังนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งผลการพิจารณาของนายทะเบียนสหกรณ์แจ้งว่า ชุมนุมสหกรณ์ฯ ไม่สามารถนำกำไรสุทธิประจำปีมาจัดสรรเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสหกรณ์สมาชิกที่มีต่อชุมนุมสหกรณ์ฯ ได้ เพราะธุรกิจดังกล่าวมิได้มีการจ่ายหรือเสมือนจ่ายค่าจัดการให้กับชุมนุมสหกรณ์ฯ ในระหว่างปีดังที่ข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์ฯ กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏรายละเอียดตามหนังสือที่แนบท้ายมานี้

อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่สำนักงานฯ หารือว่าเงินฝากของสหกรณ์สมาชิกถือเป็นธุรกิจเงินฝากของชุมนุมสหกรณ์หรือไม่นั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ขอเรียนว่า ในแง่ของการบริหารการเงิน เงินรับฝากถือเป็นแหล่งเงินทุนทางหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นเจ้าหนี้ของสหกรณ์ โดยสหกรณ์จะนำไปใช้ในการดำเนินงานทั่วไปและกระจายไปในทุกธุรกิจ มิได้เป็นการดำเนินธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งโดยเฉพาะดังเช่นธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรวบรวมผลิตผล ฯลฯ ของชุมนุมสหกรณ์ นอกจากนี้ การที่สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์ สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนเป็นตัวเงินคืนไปแล้วในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากซึ่งเท่ากับเป็นค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ ในขณะที่การทำธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วของชุมนุมสหกรณ์เมื่อมีการทำธุรกิจกับสหกรณ์ จะทำให้สหกรณ์มีรายได้ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประจำปี นั้น ๆ โดยสมาชิกจะได้รับผลตอบแทนจากการทำธุรกิจกับสหกรณ์กลับคืนเมื่อสหกรณ์มีผลกำไรสุทธิประจำปี และมีการจัดสรรเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(ลงชื่อ) ***พีรรัตน์ อังกุรรัต***

(นางสาวพีรรัตน์ อังกุรรัต)

อธิบดีกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานพัฒนาสถาบันเกษตรกร สำนักงานปลัดกระทรวง โทร. 2818301

ที่ กษ 0216/14658 **วันที่** 20 เมษายน 2541

เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสมาชิก

เรียน อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ตามบันทึกกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ 0406/15042 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2540 ได้ขอหารือในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด มีมติอนุมัติให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสหกรณ์สมาชิกที่มีต่อชุมนุมสหกรณ์ว่าจะกระทำได้หรือไม่ นั้น

นายทะเบียนสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด ข้อ 10(2) ได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่า ชุมนุมสหกรณ์จะจ่ายเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้จ่ายหรือเสมือนจ่ายค่าจัดการให้กับชุมนุมสหกรณ์ในระหว่างปี การที่สมาชิกนำเงินฝากกับชุมนุมสหกรณ์ฯ ถือได้ว่าเป็นธุรกิจรูปหนึ่งที่สมาชิกกระทำกับชุมนุมสหกรณ์ฯ แต่เป็นธุรกิจที่สมาชิกไม่ได้มีการจ่ายค่าจัดการหรือเสมือนจ่ายค่าจัดการให้กับชุมนุมสหกรณ์ฯ ดังนั้น ชุมนุมสหกรณ์ฯ จึงไม่สามารถนำกำไรสุทธิประจำปีมาจัดสรรเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสหกรณ์สมาชิกที่มีต่อชุมนุมสหกรณ์ฯ ตามข้อบังคับกำหนดไว้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ) ***ประสงค์ วรรณขจร***

(นายประสงค์ วรรณขจร)

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายทะเบียนสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองวิชาการและแผนงาน โทร. 2814185

ที่ กษ 0406/15042 **วันที่** 10 ตุลาคม 2540

เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 2539 ของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด

เรียน นายทะเบียนสหกรณ์

ด้วยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงราย ได้หารือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2539 ของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด มีมติอนุมัติให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจเงินฝากของสหกรณ์สมาชิกที่มีต่อชุมนุมสหกรณ์โดยอ้างอิงข้อบังคับของชุมนุมฯ ข้อ 10(2) ที่กำหนดไว้ว่า "จ่ายเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและด้วยความเป็นธรรมในหมู่สมาชิก ตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้จ่าย หรือเสมือนจ่ายค่าจัดการให้กับชุมนุมสหกรณ์ในระหว่างปี" สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงราย จึงขอหารือในประเด็นที่ว่า เงินรับฝากจากสมาชิกถือเป็นธุรกิจเงินฝากของสหกรณ์ได้หรือไม่อย่างไรนั้น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีนายทะเบียนสหกรณ์มิได้มอบอำนาจให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้พิจารณาดำเนินการแทนแต่อย่างใด จึงขอให้นายทะเบียนสหกรณ์พิจารณาแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวข้างต้นแก่ชุมชนสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด เพื่อจะได้ดำเนินการได้โดยถูกต้องต่อไป

อย่างไรก็ตาม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีความเห็นในเรื่องนี้ ดังนี้

1. ในความหมายของการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีที่จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ในระหว่างปีนั้น หมายถึง การกระทำธุรกิจกันระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกที่ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์ซึ่งส่งผลต่อผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีนั้น ๆ โดยในระหว่างปีสมาชิกยังไม่ได้รับผลตอบแทนในรูปตัวเงินคืนจากสหกรณ์จนกว่าจะมีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ตัวอย่างเช่น ธุรกิจสินเชื่อ หมายถึง ธุรกิจที่สหกรณ์เป็นผู้ให้เงินกู้หรือสินเชื่อการเกษตรแก่สมาชิก ซึ่งรายได้ที่สหกรณ์ได้รับธุรกิจนี้ก็คือ ดอกเบี้ยเงินกู้ที่สมาชิกแต่ละรายกู้เงินไป หรือกรณีธุรกิจรวบรวมผลิตผล ซึ่งหมายถึง ธุรกิจที่สหกรณ์รวบรวมผลิตผลและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่สมาชิกนำมาขายให้แก่สหกรณ์เพื่อนำไปจำหน่ายหรือแปรรูปต่อไปนั้น สหกรณ์ก็จะมีรายได้จากส่วนต่างของมูลค่าผลิตผลที่รับซื้อจากสมาชิกกับมูลค่าที่สหกรณ์ขายได้ เป็นต้น โดยทั้ง 2 ลักษณะจะทำให้สหกรณ์มีรายได้ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประจำปีนั้น ๆ ขณะเดียวกันสมาชิกจะยังไม่ได้รับผลตอบแทนจากการกระทำธุรกิจกับสหกรณ์กลับคืนไป ซึ่งจะได้รับหรือไม่ก็ยังขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานประจำปีโดยรวมของสหกรณ์อีกด้วย

2. จากความหมายในข้อ 1 เปรียบเทียบกับข้อบังคับของชุมนุมฯ ดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ชัดเจนว่า กรณีที่สหกรณ์รับฝากเงินจากสมาชิก สมาชิกได้รับผลตอบแทนเป็นตัวเงินคืนไปในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากซึ่งเท่ากับเป็นค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ มิได้เป็นการจ่ายค่าจัดการให้กับสหกรณ์ตามแนวทางของการจ่ายเงินเฉลี่ยคืนที่กำหนดในข้อบังคับ ดังนั้น กรณีสหกรณ์รับฝากเงินจากสมาชิกกับกรณีสหกรณ์ให้สมาชิกกู้เงินหรือรับซื้อผลิตผล จึงเป็นไปในทางกลับกัน การที่สมาชิกนำเงินฝากสหกรณ์จึงไม่เข้าข่ายลักษณะธุรกิจที่จะจ่ายเงินเฉลี่ยคืนให้ นอกจากนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ ในแง่ของการบริหารการเงินแล้ว เงินรับฝากถือเป็นแหล่งเงินทุนทางหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นเจ้าหนี้ของสหกรณ์ โดยสหกรณ์จะนำไปใช้ในการดำเนินงานทั่วไปและกระจายไปในทุกธุรกิจ มิได้เป็นการดำเนินธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งโดยเฉพาะดังเช่นตัวอย่างในข้อ 1

ดังนั้น การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนของดอกเบี้ยที่สหกรณ์จ่ายให้สำหรับเงินรับฝากจากสมาชิกจึงไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง ซึ่งตามกรณีของชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด ได้จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากให้แก่สมาชิกผู้ฝากในอัตราที่สูงกว่าธนาคาร ก็น่าจะเป็นการเพียงพออยู่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดแล้ว กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะได้แจ้งให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงรายทราบและแจ้งต่อชุมนุมสหกรณ์จังหวัดเชียงราย จำกัด ได้ทราบด้วย พร้อมทั้งจะได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและดูแลให้สหกรณ์ทั้งหลายถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันต่อไป

(ลงชื่อ) ***พีรรัตน์ อังกุรรัต***

(นางสาวพีรรัตน์ อังกุรรัต)

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์